

Gedeon Márta

Szita Szilvia – Görbe Tamás: *Gyakorló magyar nyelvtan*

(A Practical Hungarian Grammar, Akadémiai Kiadó, 2009)

Nagy örömmre szolgál, hogy ezt a régóta várt könyvet most bemutathatom az Órszavak olvasóinak.

Ezidáig is jelentek meg a magyart mint idegen nyelvet bemutató, ill. azt drillszerűen gyakoroltató könyvek, de ez a nemrég kiadott gyakorló magyar nyelvtan más, mint az eddigiek.

Miben más, miben nyújt újat ez a könyv a magyart idegen nyelvként tanító tanároknak és a magyarul tanuló diákoknak?

Egy nagy könyvön belül ad rendszerezett, világosan megfogalmazott, jól fölépített nyelvtani összefoglalókat és gyakorlatokat. Száztíz fejezetben mutatja be a magyar nyelvtan legfontosabb kérdéseit a Közös Európai Referenciakeret B1–B2 szintjének nyelvtanára és szókincsére összpontosítva.

A fejezetek fölépítése áttekinthető, logikus, a nyelvtani magyarázatok érthető nyelven vannak megfogalmazva és fokozatosan vezetnek föl egy-egy nyelvtani kérdést. A fejezetek bal oldalán kétnyelvű (magyar–angol) nyelvtani magyarázatok, példák és táblázatok találhatóak, míg a jobb oldalon az adott nyelvtani jelenségre vonatkozó, azt gyakoroltató érdekes (nem drillszerű, hanem valódi érdeklődést keltő, amikor csak lehet tematikusan csoportosított, a mai, divatos szókincsset is felmutató) gyakorlatok sorakoznak. A mai szókincs gyakoroltatása (mai témák, újonnan keletkezett szavak bemutatása) azért is fontos, mert sok magyartanár él külföldön, s ezért pl. a számítógéppel, a legújabb technikai vívmányokkal kapcsolatos szavak magyar megfelelőit maguk sem mindig ismerik naprakészen. Köztudott, hogy a nyelvben a szókincs változik a leggyorsabban, ezért is hasznos a ma érdeklődést keltő témák, mai hasznos kifejezések gyakoroltatása, hiszen ezek többsége nem található meg az 5–10 évvel ezelőtt írt nyelvkönyvekben.

Az utasítások jegyzéke is mutatja, milyen sokféle érdekes feladat várja a *Gyakorló magyar nyelvtan* olvasóit:

Adjon tanácsokat!

Alkosson (mondatokat/ szavakat)!

Fejezze be a mondatokat!

Gyűjtsön (szavakat/ minél több szót)!

Javítsa ki (a mondatokat/ a kifejezéseket)!

Melyik (szó/ ige) illik a mondatba?

Mi tartozik össze?

Mit mond, ha...?

Érdeklődést kelteni nyelvtani feladatok iránt – tudjuk –, nem könnyű, a *Gyakorló magyar nyelvtan* szerzőinek viszont sikerül érdeklődővé tenni a magyarul tanulókat.

Az eddig megjelent magyar gyakorló nyelvtanok a gyakorlatokat általában drillszerűen gyűjtötték az azonos nyelvi jelenségek köré. Ez a könyv igyekszik a legjellemzőbb helyzetekben bemutatni, gyakoroltatni az egyes nyelvtani jelenségeket. A gyakorlatok témakörök szerinti csoportosítása teljesen újszerű. A könyv szinte játszva készíti fel a feladatokat megoldó diákokat a B1-es és B2-es nyelvvizsgára. A feladatoknál, az utasítás mellett, számmal utalnak a szerzők a Közös Európai Referenciakeret B2-es szintű nyelvvizsgájának a megfelelő témaköreire, amelyek a következők:

1. Az egyén
2. Társas kapcsolatok
3. Család
4. Lakás és lakóhely
5. Utazás, közlekedés
6. Vásárlás, üzletek
7. Kommunikáció
8. Szolgáltatások
9. Kultúra, szórakozás
10. Idő, időjárás
11. Egészség, betegségek
12. Sport
13. Média
14. Hobby
15. Tanulás és munka
16. Az Európai Unió
17. Országismeret

Szemléltetőnek álljon itt néhány gyakorlattípus az elemzett könyvből, hogy lássuk, miben áll a könyv újszerűsége. A határozatlan és határozott ragozást ismétlő fejezetben az alábbi témaköröket, feladattípusokat találjuk:

Hogyan küldünk e-mailt? Alakítsa át a mondatokat! (52/5.)

Mit csinálunk a bankautomatánál? Alkosson mondatokat! (53/7.)

A postán. Mit kérdez az alkalmazott? (53/10.)

A felszólító módot gyakoroltató, illetve ismétlő gyakorlatok között ilyenek vannak:

Az igazgató kiosztja a feladatokat. Mit mond? (79/3.)

Károly, az ideális férfi. Mit csinál, miért csinálja? (81/2.)

Róbert egyetemista. Adjon neki tanácsokat! (81/3.)

- Ki miért tanul magyarul? (81/4.)*
Problémák a párkapcsolatban. Adriennek nem tetszik, amit Csaba csinál.
 (83/1.a)
Tanácsok nyelvtanulóknak (84/4.)
Mondja el egy turistának, hogyan jut el a kempingbe! (84/5.)
Nyiralás. Adjon általános tanácsokat! (85/6.)
Mit mond a tanár az esti iskolában, ahol magázza a tanítványokat?
 (85/8.b)
Miért fontos a honlap egy cég számára? (86/12.)

Ebből a néhány kiragadott példából is látszik, hogy a gyakorlatok nem pusztán a nyelvtani jelenségek bevésését szolgálják, hanem jól motiváltak, őszinte érdeklődést keltenek/kelthetnek a nyelvtanulóknak. A szerzők izgalmas témákat érintenek a gyakorlatokban, és nem a szokványos, minimális szókinccsel dolgoztatnak, hanem változatos szóanyagot gyűjtenek az egyes témához. Gyakran hívják fel a figyelmet arra, hogy a szókinccs maradjon változatlan a megoldásban. Így vésik a gyakorlók fejébe a helyes magyar szórendet anélkül, hogy erről bonyolultan szólnának. A szórend kérdése egyébként is ritkán jelenik meg tanulható, tanítható módon a gyakorlati nyelvtanokban. Ebből a könyvből – úgy látom – végre világos képet kapnak a nyelvünket tanuló külföldiek a hangsúlyszabályról, az igekötős igék, a segédigés mondatok, a hangsúlykérő és hangsúlykerülő igék, a mindig hangsúlyos és soha nem hangsúlyos szavak, az eldöntendő kérdések, a kérdőszós kérdések és a felszólító mondatok szórendjéről. S kapják mindezt olyan izgalmas témákon keresztül, mint amilyenek például az

- Interjú Pálfi Györggyel, a Hukkle című film rendezőjével (273/3.)*
Allásinterjú a berlini Magyar Nagykövetségen (274/4.)
A magyar iskolarendszer (275/7.)
Interjú egy hobbiszakáccsal (276/9.)
Egy magyar dzsesszzenész: Dresch Mihály (276/10.)
Miért szürkebarát a szürkebarát? (276/12.)
A Rubik-kocka (277/15.) stb.

A gyakoroltató feladatok szókinccsanyaga annyi hasznos kifejezést tartalmaz, hogy a nyelvtanulókat automatikusan rávezetik (kényszerítik) a szótár használatára. A *Gyakorló magyar nyelvtan* tehát kiválóan alkalmas arra, hogy a nyelvtani jelenségek gyakoroltatásán túl, a nyelvvizsgákon megkövetelt szókinccset is gyakoroltassa a nyelvünket tanulókkal, és ily módon felkészítse őket a nyelvvizsgára. Eddig nemigen fordult elő a magyar mint idegen nyelv tanításában, hogy egy gyakorlatos könyv buzdítsa a tanárt és a tanulókat tematikus beszélgetések bevezetésére, érdekes témák megvitatására. Ez a könyv ilyen. Tanárt, diákot egyaránt meghihlet!

Gratulálok a szerzőpárosnak: Szita Szilviának és Görbe Tamásnak! Minden nyelvünket tanító tanárnak melegen ajánlom. Függetlenül attól, hogy milyen szinten, kiknek tanítják nyelvünket. A magyar mint idegen nyelv jobb megértése, s ezáltal könnyebb átadása érdekében.

A könyvet kiegészítő függelék is igen gazdag. Tartalmazza a nyelvtani szakkifejezések magyar–angol jegyzékét, az igék csoportosítását a múlt idő képzése szerint, a leggyakoribb tárgyas igék listáját példamondatokkal, angol megfelelőikkel, a leggyakoribb vonzatos igék listáját ábécésorrendben, illetve vonzat szerint angol megfelelőikkel, a leggyakoribb *meg-* és *el-* igekötős igéket, az összes igitípus ragozási táblázatát, a feladatok megoldását, a tárgymutatót magyarul és angolul, a gyakorlatok csoportosítását témakörök szerint, valamint a felhasznált és ajánlott szakirodalmat.

Kiváló, inspiráló magyar nyelvi segédanyagot kaptunk Szita Szilviától és Görbe Tamástól (az Akadémia Kiadónak is köszönhetően). A gyakorlatok olyan színgazdagságát tükrözi ez a könyv, amilyennel eddig csak az angol nyelvtanítási szakirodalomban találkozhattunk. A magyart idegen nyelvként tanító tanárok munkáját nagyban megkönnyíti, lendületessé teheti ez az egyéni munkára (van kulcs a feladatokhoz!) és csoportos munkára egyaránt alkalmas, valóban gyakorlati magyar nyelvtan.